

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

PIK LVI. Ч. 23. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, четвер, 29-го січня 1948.

No. 23. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, January 29, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. М. Союз: ВЕрген 4-1016

4-0807

THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

В ПАЛАТНІЙ КОМІСІЇ ПРИЙНЯТО ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ

Вашингтон, 27 січня. — Комісія способів і засобів палати репрезентантів прийняла законопроект республіканської більшості, внесений конгресменом Кнутсоном, щоб уже в теперішньому році знизити податок на \$6,300,000,000. Голосування в комісії пішло по лінії партійної приналежності конгресменів. За прийняття білу голосували 15 республіканців, проти нього були 9 демократів. Надіються, що дискусія над білом почнеться в повній палаті негайно. Обі партії приготувалися до словного бою. Коли б в палаті перейшов законопроект Кнутсона, тоді треба буде обтяти видаток на здійснення Плян Маршала. Республіканські провідники заповідають, що на рятунок Європи конгрес призначить лише 5.5 більйонів замість проєктованих президентом 6.8 більйонів.

ЗАМИКАЮТЬ ФАБРИКИ З ПРИЧИНИ НЕДОСТАЧІ ТОПЛИВА.

Шікаго. — Цьогорічна зима зазначилася найдовшим безперервним морозом впродовж останніх 12 літ, внаслідок чого понизилися припаси топлива до самого дна в 5 середнь-західних стеях. Деякі фабрики в цій околиці в Дітроїті приневолені перервати працю, внаслідок чого 200,000 робітників втрачають заробітки. В деяких містах забракло світлого газу, а це причиняється до пониження стану здоров'я серед населення.

НОВИЙ ПРЕДСІДНИК ФЕДЕРАЛЬНОЇ РЕЗЕРВИ.

Вашингтон. — Президент Труман назначив нового предсідника Федеральної Резервної Системи, яка надає натрим фінансовій політиці Злучених Держав. Новий предсідник, Тамес Бейард МекКейб це банкір і фабрикант паперу з Філадельфії. Дотеперішній предсідник, Маринер С. Еклс, не уступив з праці, а прийняв місце містопредсідника цієї установи.

МІЖ СТАСЕНОМ ТА ТЕФТОМ ПРИЙШЛО ДО РАСПРІ.

Манчестер, Нью Гемпшир. — Гаролд Стасен, самозголошений кандидат на номінацію на президента з рамення Республіканської партії, одверто зривав приязні зв'язки з іншим кандидатом, а це сен. Роберт Тефтом і тепер прийде між ними до політичної боротьби за добуття номінації. Вони розійшлися в думках в справі американської закордонної політики. Тефт гостро критикує Плян Маршала, Стасен його підтримує.

МОСКВА ВІДКЛИКАЄ ЦЕРКОВНОГО ДОСТОЙНИКА З АМЕРИКИ.

Нью Йорк. — Митрополит Венямин, екзарх Російської Православної Церкви в Америці, дістав з Москви вказівку, щоб залишив своє становище в Північній Америці й обняв становище митрополита в Ризі, в Лотві. На його місце Святіший Синод назначив екзархом Північної й Південної Америки архієпископа Макарія з Нью Йорку. Венямин приїхав до Америки в 1933 р. як висланий митрополита Сергія з Москви, щоб налагодити відносини в Російській Православній Церкві, однак йому не вдалося поєднати всіх російських єпископів, які розбилися на дві частини: одні стоять на становищі автономії церкви в Америці, інші хочуть безумовного послушання Москві. Макарій піддався наказам Москви й тому залишається в Америці головою з дорученням Москви.

ЛІВА ЮНІЯ ПОВИНУЄТЬСЯ НАКАЗАМ МАТРІНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Нью Йорк. — Юнія робітників при виробі меблів, приналежна до Конгресу Індустріальних Організацій, рішила 14 голосами проти 13 на засіданні ексекютивної ради вислати до Краєвої Робітничої Ради приєднання з заявою, що її урядовці не комуністи, як цього вимагає закон Тефта-Гартлія. Це перша юнія, опанована лівими елементами, яка піддалася приписам закону. Та в ухвалі поміщена застерега, що її має ще ратифікувати конвенція юнії, яка відбудеться в червні в Шікаго. На засіданні прийнято резолюцію з підтримкою Генрія Волеса як кандидата на президента. Юнія обіймає 55,000 членів.

СУДДА ОСУДЖУЄ УРЯД ЗА ПОЛІТИКУ В СПРАВІ СКИТАЛЬНИКІВ.

Нью Йорк. — Член Верховного Суду південної частини стеїту Нью Йорку, Меер Стайнбринк, осудив політику вашингтонського уряду за його становище євроті скитальників в Європі. Він заявив, що Америка, яка стоїть у провіді світу, не додержала свого зобов'язання супроти скитальників. Конгрес, на думку судді, повинен негайно ухвалити бил Стратона за допущення 400,000 нових імігрантів зі скитальцями.

Ол. Бабія

ПІД КРУТАМИ

Ще тільки вчора упали тюрми,
Ще тільки вчора родилась воля,
Нині на сполох сурмлять вже сурми:
— Орда йде дика з чужого поля!

Ще тільки вчора — прапорів море,
Побідно грали дзвони в Софії, —
А нині, нині — горе нам, горе!...
— Знов Боголюбський йде з Московії.

Знову з півночі градові тучі
Впадуть на наш нив народні;
Сумує Київ, руїни ждучи:
— Спасуть хіба нас чуда Господні! —

Крамоли, чвари в краю цілому,
По лютих війнах люд у знемозі;
Гей, скигли чайка в степу німому,
Що гніздо звил ось при дорозі.

Зібралось триста юних, сміливих:
— Браття! Не купим волі сльозами! —
Не треба смутків, ні слів журливих!
Ходім, як Ігор, у бій з мечами! —

Гей, гремлять стріли мрачної днини,
Аж у Чернигів котяться громи;
Паде покиссям цвіт України,
Та хто вбив тіло, духа не зломить!

Бились сполудня, бились до ночі;
Аж тоді втихли у пітьмі бої,
Як закрив воїн останній очі,
Як впав, убитий побіля зброї.

Всі Ви спочили в темній могилі,
Та на: в неволю не завернути,
Бо і в нас були вже Тернопілі,
Бо впало триста, ген там, де Крути!

Від Лицарів з-під Крут до Героїв У. П. А.

(29 СІЧНЯ 1918—1948)

Точно тридцять років тому, дня 29-го січня 1918-го року, на полях Чернігівщини біля міста Крути, триста українських лицарів-юнаків зложили свої буйні молоді голови в обороні Землі Української перед московсько-більшовицькою навалюю. Їх триста, в боротьбі проти шість тисяч паних російських матросів. Полягли усі й тільки кількох припадком залишилися при житті. Своєю смертю здобули безсмертність України.

Уряд новоствореної Української Держави дебатував тоді, ухвалював земельні та інші реформи і свою миролюбність демонстрував демобілізацією тих нечислених українських військових частин, що створилися після розвалу російської білої імперії. На московському престолі сидів тоді вже червоний цар і теж записався про свою миролюбність, з тою тільки різницею, що вінчасно мобілізував нові московські, тим разом червоні, орди, розброюючи при цьому морально інші народи своїми облудними гаслами. Тоді, як Україна виразно виявляла свою готовність мирно жити і співпрацювати з усіма, головню сусідніми народами, отже і російським, орди Муравйова з усіх боків заливали і плондурили українську землю, що волею, силою і словом свого народу маніфестувала свою самостійність.

Багатотисячний московський навал, що прамувала на золотoverху столицю України, вислано тоді на зустріч триста українських юнаків. Тільки триста. Вони самі зголосилися, щоб своєю смертю рятувати честь і життя народу. Кваліфіковані, політики назвали їх чин „безумним героїзмом“, а їх смерть „трагедією“, але справедлива історія порівнює їх з безсмертними спартанцями Леоніда під Термопіями, а їх смерть ставить за найвищий приклад виконаного обов'язку. Цих триста юнаків стали безсмертними, бо вмерли в обороні своєї Батьківщини.

„Безумне героїство“ Лицарів з-під Крут стало найсвітлішим актом української вільної політики. Безвартісним шматком паперу і пустими словами залишилися б усі наймудріші реформи і політичні заяви та проголошення, якщо б не було тих, що готові життя своє віддати в їх обороні. Тільки Крути підписали і поставили печать волі, сили і слова українського народу під Четвертий Універсал Української Центральної Ради з 22-го січня того ж року. Тільки після повторених Крут міг наступити акт Соборности з 22-го січня один рік пізніше. Тільки „безумне героїство“ Лицарів з-під Крут дає практичну і вічну вартість зв'язаним з ним політичним актам.

Тридцять років тому під Крутами кровю ратифіковано акт української державности. В його обороні згинувло триста Герів, а на їх місці стали мільйони. І стоять до сьогодні, бо немає сили, яка їх перемогла б. Геройська смерть є непереможна. Це безсмертний дух Герів з-під Крут очисти́в опісля Україну від московського наїзника, це Крутяні співали гимн „Ще не вмерла Україна“ тоді, як їх під Базаром сікли большевицькі кулемети. Герой з-під Крут воскресли в армії Української Народної Республіки, в Січових Стрільцях полковника Коновальця, в Українській Галицькій Армії, в рядах Української Військової Організації, в Спільній Визвольній Україні, в лавах Організації Українських Націоналістів. Це мовою Лицарів з-під Крут говорить українська нація сьогодні героїськими ділами своїх легендарних Лицарів з Української Повстанської Армії. Бо Крути вічні. Ті, що там згинувли в обороні української державности, житимуть вічно і їх дух мільйонами інших рук продовжуватиме цю боротьбу, аж волею, силою і словом буде здійснена ідея, за яку пролито кров і віддано життя під Крутами: Самостійна Соборна Українська Держава.

ТРІОМФ ЛЮБКИ КОЛЕСИ В КАРНЕГІ ГОЛ У НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк, 28 січня. — Концерт української піаністки Любки Колеси, улажений в звісній концертній залі Карнегі Гол вчора ввечір випав величаво, так, що можна назвати його її особистим тріумфом. Це пізнати з критики в газетах та з поведінки публіки. Артистку витали оваційно після кожної музикальної точки. Кітці квітів вручено після першої частини, а оваційними оплесками після покінчення концерту привнезли артистку ще до чотирьох наддатків. Очарована публіка прямо не хотіла виходити з залі.

„Любка Колеса, яка дитиною була дивом, а опісля в зрілім віці славою в Європі, уладила вчора свій перший концерт в Карнегі Гол і виказала, що вона є піаністкою незвичайної особистості і чару. Її гра виказала, що вона, як музикантка, має щось сказати від себе самої, а до того, що вона мала сказати, варта було прислухатися. Тут бачили ми ясно артистку зі своїм власним умом і серцем... Знаючи, що її есенціональним середовищем є тепло, граціозність і поетичність, вона дібрала собі музичні твори, які саме могли б виказати оці прикмети, а потім відіграла їх з елеганцією в стилі і з послідовністю в характері“ — оце вступні заваги Гаверда Тобмена, музичного критика у сьогоднішнім виданні щоденника Нью Йорк Таймс.

Після тих заваг Тобмен фахово розбирає програму концерту, згадуючи про композиції Баха-Бусоні, Дебюсі, Шумана, Глюка, Моцарта, Ариольда Вальтера й Шопена, при чім не щадить її похвал не лише за знамените виконання композицій, але теж і за її власну творчу інтерпретацію.

В подібнім тоні написана критика Джерома Д. Бона в щоденнику Нью Йорк Гералд Трибюн, при чім критик затримується ширше над новістю, а це над композиціями чеського музиканта Вальтера, який є директором музичної консерваторії в Торонто, у Канаді, де артистка є головою вищих курсів на піяно. Джером твердить, що найбільш приковуючою точкою у грі пани Колеси була її інтерпретація „Фантазії“ Шопена. „Вона ввела до свого зрозуміння широкість стилю, повний одушевлення розмах, а в короткім розділі в Б-дур задумчивий поетичний дотик, який потрібний на те, щоб передати публіці послання композиції“ — оце кінцеві заваги критика.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕД НОВОЮ КРІЗОЮ В УРЯДІ

СПРАВА ДЕВАЛЮАЦІЇ І РОЗБІЖНОСТІ ДУМОК В ПАРЛЯМЕНТІ.

Париж, 27 січня. — Справа девалюації французького франка та урядовий законопроект вільного ринку на золото та дозволу на привіз золотих резервів, що їх держать поодинокі французи закордоном були сьогодні предметом гострих дебат французького уряду і Національної Асамблеї. Розбіжності думок в цій справі набрали гострих форм головню після того, як парламентарний комітет фінансів відкинув урядову пропозицію щодо вільного ринку на золото, при чому соціалісти злучилися з комуністами, голосуючи проти. Соціалістичний міністер фінансів Рене Маєр рішучо обстоює урядовий законопроект в справі золота, вважаючи його суттєвою частиною цілої девалюації. В самій Асамблеї прем'єр Шуман домігся приспінення дебат над законопроектом. Проти голосували вже тільки комуністи. Справа французької девалюації продовжує бути одною з головних подій дня.

ДОГОВІР З БРИТАНІЄЮ ПРИЧИНОЮ ЗАВОРУШЕНЬ В ІРАКУ.

Уряд пішов у відставку.

Багдад, Ірак, 27 січня (АП). — Підписаний перед двома тижнями в Лондоні британсько-іранський договір взаємної військової допомоги був тут сьогодні причиною заворушень, внаслідок яких 70 осіб було вбитих і понад 300 поранених. Уряд прем'єра Садет Ябра, що заключив згаданий договір, поїхав у відставку і це теж означало б, що його боротьба за ратифікацію договору в парламенті не мала успіху. До заворушень прийшло, як поліція відкрила вогонь проти товпи, що демонструвала проти договору.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАГАРБАЛИ З НІМЕЧЧИНИ КУЛЬТУРНІ СКАРБИ ВАРТОСТІ \$170,000,000.

Дресден, Німеччина, 27 січня. — Перед кількома днями тут виявлено, що з одного тільки відомого німецького музею Цвінгера в цьому місці большевики загарбали мистецько-культурних скарбів вартості \$170,000,000. Згідно з каталогом музею большевики вивезли до Росії 1,695-найвартісніших образів, між ними Систинську Мадонну Рафаеля, залишаючи в музеї тільки 1,231 менше відомі твори. Між вивезеними є, крім Рафаеля „Систинської Мадонни“, теж „Свята Ніч“ Корреджо та більша скількість творів Рембрандта, Рубенса, Ван Дайка, Веласкеса та багатьох інших світових славних мистців. Звертається увагу, що це власне Гітлер і німецькі нацисти започаткували ограблення окупованих країн з мистецьких скарбів, що їх опісля частинно позначили американці та повертали назад їх правним власникам. Советський Союз і під цим оглядом продовжує політику Гітлера.

ФРАНЦІЇ ПРИЗНАНО ПОВНУ КОНТРОЛЮ САРЩИНИ.

Женева, Швайцарія, 27 січня. — Уряди Великої Британії і Злучених Держав Америки погодилися признати Франції повну контролю продукції вугілля в провінції Сарщині, що раніше належала до Німеччини. Це матиме важливе значення в розподілі європейських сирівців, бо досі Сарщина була в такому самому положенні як Рурщина і Франція одержувала з неї тільки незначну частину загальної продукції вугілля. Це теж не залишиться без впливу на дальше скріплення приязні та співпраці між трьома демократичними великодержавами.

КОНКРЕТИЗУЄТЬСЯ ПЛЯН ЄВРОПЕЙСЬКОГО „ЗАХІДНОГО СОЮЗУ“

РИМ, 27 січня. — Запропонований міністром закордонних справ Британії, Бевином, плян європейського „Західного Союзу“ починає шораз більше конкретизуватися в тягу публічної дискусії на цю тему. На цю тему мала вже початися теж відповідна дипломатична акція. Італійська ліва преса сьогодні широко обговорює пропозицію, стверджуючи, мовляв Італія відмовилася від приступлення до цього союзу. У відповідь на це італійський прем'єр заявив, що ця справа ще не була на порядку нарад і тим самим не могло бути ані відмови ані приступлення.

В ЧЕРВНІ ЗАКІНЧИТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКА МІСІЯ В ГРЕЦІЇ.

Атени, Греція, 27 січня. — Теперішня американська місія в Греції, що наглядає тут над правильним використанням допомоги, призначеної цій країні в рамках Доктрини Трумана, мала б остаточно закінчитися дня 30-го червня. Проте, подібна інша комісія була б встановлена знову, якщо б зачав діяти Плян Маршала.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.50	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з поштовими (з англіїською частинкою):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50
В Джерсі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRYant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення реклами не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЦІ ЖИТТЯ ВІДДАЛИ, А МИ ЩО?

Невеличка частина українського народу знайшла себе поза Україною в таких місцях, де може свobodно жити, говорити і діяти. Тільки та частина має змогу згадувати найкращих синів і дочок українського народу явно й славно й так віддавати їм пошану. Тільки та частина має змогу пошанувати гідно й свobodно своїх національних лицарів; тільки вона може святкувати свої національні свята. Тому те ж і ми що живемо в країні свobody, можемо нині зложити поклин Крутянським Лицарям та віддати їм найбільшу честь, хоч там, на рідній Україні, за яку вони життя своє віддали, певно замучили б чи на Сибір заслали тих, що відважились би їх згадати.

Лицарі Базару, Крут, а тепер ще й Повстанської Армії, згадуються нами часто, як у часописних чи журнальних статтях, так і в промовах. Та найважніше, чи в такій самій спосіб згадуємо їх теж і в наших ділах. Отсе є питання, яке повинно постійно стояти перед нашими очима, палити наше серце. Це правда, що ті, котрих слава діла згадуємо, дали для справи визволення України найбільше, що тільки могли дати. Але скільки ми даємо для цієї самої справи, яка, як ми голосимо, дуже нам на серці?

Україна є в неволі не тільки через чужих ворогів, що на неї напали. Україна в неволі теж і через своїх "рідних" ворогів-бolshevikів. Україна і тому в неволі, що коли рішалася її доля, було замало українців, що були б подібні до Крутянських Лицарів.

А як є тепер? З цього, що до нас доходить про Українську Повстанську Армію, чи що говорять bolshevikські верховоди в Москві й Києві про "український націоналізм", видно, що в Україні живе дух Крутянських Лицарів. А чи можна б сказати те саме про українців, що опинились поза Україною.

Коли іде про нарікання на ворогів України, то ми це виконуємо. Але коли іде про допомогу українській визвольній справі, про те, щоб поінформувати в розумний і достойний спосіб широкий світ про Україну, то нам таки багато бракує з цього завзяття і з цієї посвяти, що їх бачимо в тих, що рішилися були за українську справу життя своє віддати та його дійсно віддати. Ми аж надто часто декламуємо про нашу "безкорисну працю" для української справи, що навіть не завважуємо, якими малими і дрібними являємось в обличчі тих героїв, яких славимо та яких беремо собі за приклад. Через те так важко нам об'єднати наші сили, бо партійні та особисті амбіції ставимо вище цієї святої справи, яку обороняємо, для якої добра повинні б ми спільно працювати.

Приглядаючись нашої праці для України, можемо сказати, що не видно в ній духа Крутянських Лицарів, коли брати під увагу її розгін. Ми тільки пробуємо обороняти ту велику справу, за яку ці Лицарі життя віддали, однак не обороняємо її в такий спосіб, щоб хоч частинно відповідала жертві Тих, що лягли під Крутами. Чи і далі так має бути?

Українські Термopілі

В 30-ту Річницю Крутянського Героїства.

Термopілі, місце славного бою спартанських королів Леоніда і його 300 Спартанців проти многотисячних когорт перського наїзника на землях соянської Геллади в 480 році перед Христом, увійшли у світову історію як класичний приклад найбільшого героїзму і патріотизму. Під Термopілями 300 Спартанців своїми трупями загорджували наїзників шлях у свою країну. Спартанським героям поставлено пам'ятник, на якому вписано слова: "Чужинці! Підлі в Спарту і скажи, що ми виконали наш обов'язок!" Вони виконали свій обов'язок, вимираючи в обороні своєї вітчизни.

Бій Курія Студентів Січових Стрільців під Крутами дня 29. січня 1918 року в обороні столиці України перед bolshevikською навалюю вже увійшов в історію України під назвою "Українських Термopілів". Під Крутами, як і під Термopілями, 300 до смерті відданих батьківщині найкращих синів умерли в її обороні. Вони виконали свій обов'язок. В 30-ту річницю цього "безумного" бою найвищою героїстичною трією сотень найкращого цвіту української молоді під Крутами, як жива стає перед очима ця безсмертна подія.

Дня 22-го січня 1918-го року Українська Центральна Рада проголосила Четвертий Універсал, в якому говорилося: "Український Народ; Твоєю силою, волею і словом утворилася на українській землі свobodна Українська Народна Республіка... Від нині Українська Народна Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною і суверенною Державою Українського Народу". Ще не затихли були в Києві воскресні дзвони, народ ще півніш щастям злобутої волі, як орди відвічного московського ворога, цим разом вже червоні, з усіх кіпів заливали молоді Українську Державу, прямуючи до її серця — золотоговерхаго Києва.

Київ був безбронний. Молода українська держава ще не встигла організувати свого війська, легковірна в обудні ворожі гасла про миролюбність, бо сама миролюбна Центральна Рада ще раніше наказала демобілізувати українські військові частини, що створилися спонтанно та стояли загогою в Києві і це було ще тільки заохотою для червоного московського імперіаліста. Ворота Києва стояли для нього безбронні, а в Києві такій же безбронній уряд України. І це була головна його вина. Бо в цій рішальній хвилині він вірив ще в можливість співжиття з імперіалістичною Росією, вірив її облудним гаслам і брехливим запевненням

перед переважними силами ворога. Команда рішила ставити опір bolshevikській навалі такий тут, на станції Крути і цілий день пройшов на підготовці до зустрічі ворога, що наступав від сторони села Пліска. Чергового дня в год. пів до четвертої зранку bolshevikські почали наступ. Розгорівся бій, що тривав до пізнього вечора. Наступали "матроси Балтійського Флота" і майже всі були п'яні. Іх було шість тисяч проти триста українських юнаків, що в обороні України всі полягли смертю героїв на Чернігівських полях. 27 з них попали в полон і тих bolshevikів на другий день та після жажливих знущань порозстрілювали, заборонивши селянам навіть похоронити їх трупів. Кількох ранених bolshevikів через помилку відправили до Харкова і ті врятувалися.

Після звільнення України від bolshevikів на весні в 1918 році поляглих під Крутами українських героїв перевезено до Києва та похоронено при великому здивуванні народу в братській могилі над кручею Аскольдового кладовища, звідки простягається широкий вид ген аж на Чернігівські поля, там де Крути — Українські Термopілі.

Під Крутами зложили своє життя в жертву Батьківщині триста юних українських Героїв. Своїми трупями вони не змогли загостити ворогові дороги на Київ. Але своїм героїзмом, своєю любов'ю, своєю жертвою і своєю смертю та своїм духом вони аригтували українську націю. Про це переконали кожну вістку з України свobodної, тридцять років після їх героїської смерті. З їх могил, з їх героїського цвиню і жертв виростає українська нація, що сьогодні видала знову героїв з УПА. Вони, як і Крутянські Лицарі, виконують свій найвищий обов'язок: борються і гинуть, щоб жив народ. Як довго є герої, що гинуть за нарід, його честь і свobody, так довго цей нарід непереможний і безсмертний.

Забезпечка й оборона

Перед двома тижнями конгресові комісії, які займаються військовою службою, довідалися від військової влади, що совєтська армія складається під теперішню пору з 175 дивізій. З них 40 нахальються в Німеччині, в Польщі, на Балкані і над Дунаєм в Європі. Оці інформації мали за завдання спонукати конгрес бути готовим до виникнення відповідних фондів для оборони Америки.

Майже в одночас появився звіт президентської Комісії Повітряної Політики, із цілорічних студій над обороною Америки з повітря, а в цьому звіті теж з'явилася передявлення, як підготувати Америку до повної оборони.

Оба роди домагань, — тих, що поставлені просто до конгресових комісій і тих, що з'явилися в формі звіту Комісії Повітряної Політики, доповнюють себе лише частинно, бо вони не дають повного оборонного плану. Такого плану ледви чи можна буде надіяти в короткому часі, бо це надто важна справа, щоб про неї можна було прилюдно говорити. Поодинокі і збірні голоси в цій справі можуть служити лише для орієнтації громадства, про що йде справа. Та не є виключене, що вони з'являються саме тому, щоб закрити справжній стан та збити з сліду майбутнього ворога держави.

Певним нефальшивим домаганням є план заведення загального військового вишколу, який товчється на сторінках газет від близько двох років лише тому, що президент усе на нього пригадує. Інші проекти можуть вказувати на

Дехто називає вже теперіш-

і кидається з кулаками на гру-

зна:

— Я ж тобі говорив, я ж

тобі говорив!

Але грузин — вперто повто-

рював:

— Не було цього і сказати

не можу.

Я залишаюся на одинці з

свідомістю. Він заспокоївся і

тримався так, ніби нічого і не

трапилося. Починається знову

нудна гра на нервах.

— Служив?

— Ні, не служив.

— Ні, служив!

Вкінці свідчий втрачає тер-

піння і репетує:

— Ти довго будеш опра-

тись? А це що?

— Він підсуває мені листок

паперу. Дивлюсь, переді мною

зфальшоване донесення про

особистий склад першого Вал-

сівського полку по стану на

одну з ранішніх перевірок —

присутніх... відсутніх... хворих...

мі зарядження "залізною за-

слоною Америки", хоч вона

висловлює лише деяких людей,

які спроможності шкідливі А-

мерики. Як показується з віс-

тей про підготовку до цензури,

ця засадона має бути тепер

силенна. Питання лише, як це

можна перевести в типовий

крайній свobody преси, де таку

свobody баззастережно обсто-

ює не лише публіка, але й ви-

сокий урядовці.

З цього, що вже дійшло до

прилюдного відомо, звісно,

що секретар оборони Форес-

тал має занурити редакторів

і видавців газет і різних прео-

дів та публіцистичних агентів

і-ти виявити одверто, що досі

зроблено в справі оборони

краю. Після того має вказати,

яку шкоду може потерпіти А-

мерика, коли б так висті про ці

зарядження дійшли до відома

ворога і дійшли самим газетар-

ам до вирішення, чи потрібна

цензура на стримання вістей

про зарядження й п'яні. Коли

більшість газетарів зважиться

за конвенційну цензуру, тоді

Форестал віддасть самим газет-

арам переведення цензури в

життя. Коли б вони заявили,

що цензури не треба, тоді Фо-

рестал не має ніяких правних

засобів, щоб цензуру завести.

Коли ж вони згодяться би, тоді

добробільна цензура була б

переведена на лад, подібний

до заряджень у воєнних ча-

сах.

Секретар передбанує, що га-

зети згодяться на добровільну

цензуру. Мотивом до цього є

факт, що теперішній мирний

стан не є справжнім миром, бо

ведеться "холодна війна" в ці-

лому світі, а підзюва, потай-

на боротьба шаліє, в різних

закутках світу. Саме тому, що

не знати, чим покінчиться "хо-

лодна війна", треба бути го-

товими до стримання війни. Ко-

лині крок у такий підготовці

це лише ступінь переведення

мобілізації: виробляються

нові роди зброї, як: гармати,

кораблі, літаки, бомби; пуска-

ється в рух фабрики; будують-

ся нові шляхи; закладаються

технічні школи й вартати. У

практиці ця цензура вигляда-

ла б так: Коли письменник,

журналіст, радіей, заповідач

чи хто інший, що займається

розповсюдженням вістей,

попадає на якусь зовинку про-

мовний винахід, нову зброю, но-

ву фабрику, нове зарядження

влади в нутрі якоїс установа

і т. п., а не знає, чи її оприлюд-

нення може шкодити нації чи

державі, хай у такому випадку

стримається із її журналюжен-

ням і хай наперед запитався

у відповідній бюрі, яке мати-

ме спроможність дати про все

інформації і яке мало б бути

отворене 24 години на день.

Таке було встановлене дн-

ше на випадок, коли газетарі

згодяться на заведення добро-

вільної цензури. Хто мав до ді-

ла з цензурою під час війни,

той знає, що неможливе було

досягнути стовідсоткову кон-

тролю новинки, оскільки не мож-

ливе було й тепер. Та все таки

добробільна цензура під час

війни осягнула свою ціль, о-

скільки може осягнути й тепер. Це

важка жертва збоку преси й

читачів, однак — докищо не

придумано іншої ради для за-

безпечки нації перед поширен-

ням вістей, які можуть бути

шкідливі для нації. Треба ві-

рити, що вже незабаром почу-

ємо більше про цю справу.

(Далше буде).

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА "РОДИНІ"

13)

У нього я не був, я працював на фабриці.
— Брешеш, нам все відомо. Ліпше признайся!
— Я не служив.
— А як покину свідків?
— Я не служив.
Я дійсно не служив в добровільних військах. Я сказав просто, що попав в полон, а звідти в полон може воля будь якої армії тільки не совєтської. Він повинен боронитися навіть, якщо в нього відірвало ногу або руку. Він не має права попасти в полон пораненим, не може бути захопленим. А якщо і попав, то по-

вищен в полоні продовжувати боротьбу. Так було наказано. Хто не виконав наказу, той зрадник батьківщини. Сотні тисяч воїнів англійців, американців, французів, голандців, новозеландців і інших поверталися до дому радісними, щасливими. Тільки ми, перенісши в полоні муки, перебуваючи в нестерпимо тяжких умовах, ніж інші військовополонені, поверталися не додому, а потрапляли на тортури. Ніхто нас не зустрічав з квітами і музикою. Батьківщина — совєтська батьківщина — приготувала для нас табори смерті з камерами для тортур.

Я ж вигадав для себе більш-менш правдоподібну історію, як я попав в полон. Я був довго в розвідці. Довго блукав, за цей час полк відійшов. Армію оточили. Іти було нікуди. Мене взяли в полон. Це називається "взяти в полон" під час виконання службового завдання". До таких "зрадників" відносились порівнюночи з пом'якшенням.

Після того, як я закінчив розповідати капітанові, він поздволив і в кімнату зайшов сержант.

— До лейтенанта! — наказав капітан.

Мене відвели в другу кімнату, де сидів лейтенант.

— В якій частині служив у Власова?

— Я не служив.

— Ах, ось як! А от у мене є список вашої частини... (Він взяв папір і наскоро перечитав прізвища)... Ось: Андрі-

єнко Олекса. Лейтенант підкреслює моє прізвище червоним олівцем. (Списки були складені тут в таборі. В них перелічувались ми всі).

— Ну що, підмався?

— Я не служив.

— Відправляю до в'язниці, признавайся.

— Я не служив.

— Відвести його!

Сержант веде мене. Ми сходимо по сходах.

— Вітай! — говорить сержант, — нікого немає.

— Не вір... тримайся! — пригадують мені слова Сашка.

Чому вони мені пригадалися? Але я халапюся за них.

Сам Старко

РОЗБИТА ДИВІЗІЯ

(Епізод з радянсько-фінської війни 1939—1940 рр.)

3)

Пам'яті українців, воїнів 44-ї дивізії що загинули в снігах холодної Фінляндії — присвячує.
АВТОР.

Кемі.

Містечко Кемі, що розташоване на бережжі Білого моря, серед дрімучих карельських лісів, занесених, як ватою, сухим і глибоким снігом, зустріло дивізійців несприятливо. Стояла похмура погода. Морозний туман, ніби ховаючи від глядачів убогість північної природи, окутував бідненькі будинки каторжної міста. Загрозило спадати аж до землі, проносились тяжкі і грізні снігові тучі: здавалось, що вони були трізно сторожею цього холодного печала на землі. З моря, десь від Соловків, віяв — стоїгав — різкий холодний вітер.

А люди як тіні. Похмурі й сумні, як на похороні. Змучені й безрадні обличчя говорили про злидність і страх, що переслідують їх вже багато років.

А скільки тих каторжан! — Справжніх радянських каторжан! Безчисленні колони їх, малі й великі, маршували сюди й туди, йшли все далі і далі, або під наглядом цілих батальйонів, або під наглядом окремих ескортів, як тіні, сновити під тяжким ярмом. Обірвані, змучені і брудні їх всі гнали й підганяли; на їх несамовито кричали, їх брутально били, а вони байдуже, гнали під тягарем, все йшли, йшли й йшли.

Це був символ тої країни, що називається Союз Радянських Соціалістичних Республік.

Змучені довгою й тяжкою дорогою, в холодних товарних вагонах, всі сподівалися дістати хоч щоразенький відпочинку у теплих помешканнях. Потрібний був відпочинок, без якого дивізії була нездатна навіть досягти фронту, не те, щоб її в'їти.

Та так не сталося. Наказ був невідкличний: всі частини дивізії, виландувались, мусіть залишити місто і отаборитись в лісі. Кара смерті гротила тим, що відлучається від частини, і появляється будде в місті.

Партія і уряд довірили нам захищати нашу любиму батьківщину, — захлинаючись кричали комісари до воїнів, як папуги, повторюючи давно вивчені напам'ять слова.

— Советський воїн не знає труднощів. Спершу непереможна боротьба, а потім теплі мешкання і бабські спідниці.

Наказ є наказом. Виландувались з ешелонів всі частини потягнулись з міста в ліс.

400 км. пішки до фронту.

За декілька кілометрів від міста дивізії отаборювала на нічліг.

Навкруги — ніяких признаков людського життя, жадної будівлі, тільки один ліс, таємничий карельський ліс, що ніби злічилось на напівніч за напружений спокій, сердито шумів короною столітніх дерев. Завивала люта хуртовина, засилаючи околиці сухим морозним вітром. Мороз досягав 50°.

Наступила ніч. Палахотіли вогні. Людський елемент стіхав, тільки мотори могутніх тракторів громом пронизували гробову тишину карельської ночі.

Та мало хто спав у ту незабутню ніч. Природа жорстока мстилась над нападниками: мороз — аж тріщав; вогнища й людей, що тулились навколо нього засипало снігом. Снігів-завивав холодний вітер. То була страшна ніч! Скільки людських мук перетерпіли під її покровом безневинні люди, кинуті туди жорстоким радянським голодом! Того не описати й не переписати. То знає тільки той, хто сам переживав.

Та радянський молоде не знає жалю. Ранком, коли ще тільки почали вирисовуватись силуети дерев, засурили сурми, і дивізії рушили далі.

Перші замерзлі трупи, як корчі навантажили на вози і кудись відвезли. Це були перші жертви.

Дивізії грудьми пробивали шлях у глибокому й сипкому, як пісок снігові просувалася наперед.

Партія і уряд довірили нам захищати нашу «любиму родину», — як папуги продовжували кричати до воїнів на кожній зупинці комісари.

— На нас чекає фронт! Вперед!

І дивізії йшла. Під непосильним тягарем, голодні і змучені, вибиваючись з сил, малюючи від перенапруження, люди все маршували вперед і вперед. Горе тому, хто відставав! Такому грозили, його підозрювали в симуляції, обвинувачували в саботажі, більше того, таких рахували шпionами, зрадниками «родини», ворогами народу... Такі попадали прямо в лапи «особого відділу», що як шакал, йшов по слідах жертв. Ніхто не хотів відставати, падали, піднімались і йшли, йшли, йшли...

І тут по дорозі зустрічали каторжан, що працювали на розчищенні шляху та в лісі. Обірвані і полубосі, змучені й застрашені, вони так же, як і там в Кемі, як механічні робітники, виконували свою роботу. Багато з них були заковані в залізні кайдани. Кругом стояли енкаведисти з величезними собаками.

Перший день дивізії пройшла десь понад 30 км. А коли зовсім потемніло, оголошили наказ отаборюватися на нічліг. Цим разом — наказувалось робити курені з соснового гілля та встановлювалось чергування біля кожного огнища. Такі чергові мали через кожні 15—20 хвилин будити тих, що сплять, щоб вони могли грітись біля вогню та повернутись на другий бік. Знову стих людський елемент, а в таборі запалали вогні. Вітер стих, але мороз, здавалось, ще посилювався.

А досвідком теж саме: сурми, пішона яшка і знову в дорогу. Замерзали було ще більше. Чергування не допомогло.

І так що дня. І що дня ряди

З життя української еміграції в Європі

(За У. Вістман).

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Інститут Енциклопедії, як одна з клітин Наукового Товариства ім. Шевченка, намітив у рамках своєї видавничої діяльності підготувати, як буде змога, видати в короткому часі один з найбільш необхідних і актуальних в сучасних обставинах для нашого загалу творів — Енциклопедію Українознавства. Проектувється видати її як дві окремі книжки, а саме: одну, в якій були б подані всі відомості про Україну, в суцільних оглядах (назва, географія, історія, література і т. д.) та другу, що має містити

дивізії рідшали. А комісари продовжували своє.

Цей похід дивізії може бути яскравим прикладом нечуваного жорстокого ставлення радянського режиму до людини. Легко одягнені й полубосі, у звичайних черевиках, без теплих ошук і шапок — люди пошані на яву смерть від холоду. Вже перший день походу приніс десятки жертв і сотні різних відморожень: відморожували пальці, руки, ноги. Простуджувались; бушували гриппа й ангіна. Запалення легень стало звичайним явищем, чуття не всі кашляли. При цьому бракувало ліків. Таких хворих у шпиталі не забирали; ними навіть не опікувались.

Тільки «шасливці», що мали температуру понад 39° забирали й відвозили до Кемі або Ухту. Численні перетворилися в зборище інвалідів. При цьому кожний мусів нести тяжкий вантаж: крім своїх речей воїни мусіли нести коробку кулеметних набоїв та в'язку гранат.

Не краще було й з харчуванням. Денна рація воїна була дуже низька і складалася з недоброякісних продуктів. Завжди таке пішона яшка, мерзла риба, і, звичайно, мерзлий, як камінь, хліб. Рідко появлялося щось інше. Воїни схвлявали від голоду.

А все ж таки йшли. Гнані страхом вони мовчки, без нарікань йшли все далі і далі.

Десь на тринадцятий день дороги, перед Ухтою, дивізії, вже як зборище старців і калік, маршувала повз таке дивовишко; на маленькому горбочку, що виділялося над шляхом, валялись трупи трьох воїнів. Звід кожного з них виділялись кров'яні плями. Виситі, прибитому на дереві, великими літерами, незграбно було написане:

„розстріляні за дезертирство“.

Ці жертви були розстріляні й залишені над шляхом пострахом для інших.

А військові колони проходили повз цей пам'ятник нещодавньої мовчки, як статуї, в душі віддаючи честь замордованим.

— Серед нас є приховані вороги народу. Вони, організуючи дезертирство і саботаж, служать на користь імперіалістичній Фінляндії. Викриваймо зрадників! Ніякої пощади ворогам! — кричали вони після цього перед воїнами.

А ті мовчали. І здавалось, що кожний боявся, щоб на нього не показали, як на зрадника. Мовчанка була гнітючою.

А потім йшли далі. Поминувши Ухту, дивізії тримала напрямом на Войніцу. А на шістнадцятий день тяжкого маршруту дивізії досягла радянсько-фінської кордон.

Це було десь 2-го січня 1940 року.

(Дальше буде).

ти короткі відомості з різних ділянок в працьовитому, гасловому порядку.

До опрацювання згаданих енциклопедій запрошено всіх бувших співробітників Української Загальної Енциклопедії і велике число нових наших науковців і спеціалістів, щоб, таким чином, з однієї сторони забезпечити якнайкраще фахово опрацювання творів, а з другої сторони осягнути це в найкоротшому часі.

Про велике значення твору зайво, думаємо, говорити. Вистачить сказати, що кожний свідомий українець, де б він не був, повинен мати з собою хоч три книжки: св. Письмо, Корбзаря і Енциклопедію Українознавства.

Крім того, твор цей неоціненної вартості для наших умових працівників всіх галузей як джерело для їхньої всесторонньої праці серед громадянства, як теж джерело інформації для чужинців. Твір цей має стати основою до опрацювання давших інших енциклопедій українознавства, а саме в першу чергу — в чужих мовах (англійській, французькій, німецькій), що мало б велике значення для загальнонаціональної української справи. Також була б вона підставою для опрацювання енциклопедії для молоді, дитячої і т. п.

Таким чином, Енциклопедія Українознавства має стати цінним вкладом в нашу культурну окрасу, а водночас у скарбницю загальноєвропейської чи світової культури.

НОВА ФІЛІЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

В жовтні ц.р., зібралися українські журналісти, що постійно мешкають в горішній Баварії, в Мюнхені на Розенгаймерштрассе 46-а, щоб покласти до життя обласну філію ССЖ-у. Це вже п'ята з черги Обласна Філія Спілки Українських Журналістів на еміграції. На Установчі Збори нової філії ССЖ-у прибуло 34 українських журналістів — членів ССЖ, 5 українських журналістів, що заявили свою згоду вступити до Спілки і кільканадцять гостей. Установчі Збори в імені Головної Управи ССЖ відкрив і привітав приїзних заступник голови ССЖ-у д-р Роскоха. До президії зборів обрано головою ред. проф. Ю. Степового, заступником проф. І. Розгона і секретарями п. п. ред. Ст. Підкову і С. Никитовича. В своєму слові голова ССЖ-у д-р Ст. Баран з'ясував ті невідрадіні явища в житті української еміграції, з якими боротися покликані саме українські жур-

налісти. З цього і випливає те велике значення організації українських журналістів і взагалі нага преси та друкованого слова. Потім д-р Р. Роскоха зreferував статут Спілки на основі якого вибрано Управу Обласної Філії ССЖ-у, до якої ввійшли: голова ред. проф. Ю. Степовий, члени: Ст. Підкова, Євген Черевань, проф. Шабля і д-р Ю. Мовчан, заступники: мгр. Логін і Антін Мельник. До контрольної комісії: проф. Барвінський, ред. Марослав Стиранка і С. Никитович, заступник В. Вереш-Сіряньський. В дискусії над планом праці нової філії ССЖ-у взяли участь: пані Людмила Івченко-Коваленко, д-р Квітковський, В. Вереш-Сіряньський, С. Роскоха, ред. Кондратюк та інші.

ГОЛОВНИЙ УРАД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:

МИКОЛА МУРАШКО,

81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:

ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,

9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:

МАРІЯ МАЛЕВИЧ,

230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:

ДМИТРО ГАЛИЧИН,

81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:

РОМАН СЛОБОДЯН,

81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПУЛА,

33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

ВОЛОДИМИР ГІРЯК,

1 Craik Ave., Kingsway,

Toronto 9, Ont., Canada

Д-р АМБРОСІЙ Т. КІЗЕВІ,

4651 Belden Ave., Detroit 20, Mich.

ІВАН В. ІВАНЧУК,

8930 Manor, Detroit 4, Mich.

СТЕПАН КУРОПАСЬ,

2930 N. Montclair St., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА,

1535 Benjamin Ave., Windsor, Ont., Canada.

СТЕФАН СЛОБОДЯН,

4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ІВАН РОМАНІШИН,

15 — 38th St., Irvington, N. J.

ТАРАС ШПІКУЛА,

5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДІДИК,

6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.

ГЕНОВЕФА ЗЕПКО,

1369 Brown St., Akron, O.

МИКОЛА ДАВИСКИБА,

41 Rosewood St., Mattapan, Mass.

ІВАН КОКОЛЬСКИЙ,

23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467

Woonsocket, R. I.

ДМИТРО ШМАГАЛА,

4037 Roveredge St., Cleveland, Ohio

ОЛЕНА ШТОГРИН

4753 N. Hutchinson St., Phila 44, Pa.

ПЕТРО КУЧМА

95 East 7th St., New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власній домі під числом

81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

Почтова адреса У. Н. Союзу:

P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J.

Telephone: BRtzen 4-1016.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОІХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ?

КОЛИ НІ, ВПИШИТЬ СЕРЦАСІ

ФІРМА П. СТАСЮКА

124 First Ave.

(між Вулицями 7-юю а 8-юю)

New York 3, N. Y.

поручає м'ясні продукти по наступних цінах:

Спеціальна оферта на цілий цей тиждень.

ВАРЕНА ШИНКА

(BOILED HAM SLICED)

\$1.15 lb.

ВУДЖЕНІ ШИНКИ

ПЕРЕДНІ

44c. lb.

ВУДЖЕНКА

(BACON SLICED)

81c. lb.

ВУДЖЕНІ ШИНКИ

(ЗАДНІ)

ТІЛЬКИ НА ЦЕЙ ТИЖДЕНЬ

59c. lb.

КРАЯНА КОВБАСА

65c. lb.

СВІЖІ ВЕПРОВІ

РЕБЕРКА

49c. lb.

LOIN OF PORK

(В ЦІЛІМ КАВАЛКУ)

53c. lb.

УВАГА!

ОБС'ЄДНАНИЙ КОМІТЕТ УКР. ТОВАРИСТВ В НЬО ЙОРКУ

запрошує всіх українців Нью Йорку і околиці на

СВЯТО САМОСТІЙНОСТІ І СОБОРНОСТІ

— УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

що відбудеться:

В НЕДІЛЮ, 1. ЛЮТОГО (FEBRUARY 1, 1948)

в 2. годині пополудні

В ШКІЛЬНИЙ АВДИТОРІЙ СВ. ЮРІЯ

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

В програмі візьмуть участь відомі українські громадяни, Український Національний Хор м. Нью Йорку та визначні мистецькі сили. — Вступ вільний.

КАЖУТЬ, ЩО НАБЛИЖАЄТЬСЯ ВЕСНА, а МОЖЕ НЕ „ПЕРЕСТУПНИЙ РІК“. — Так толкують собі цю картину, зняту недавно на фармі в Англії, де ягня виявляє своїм скоком небувалу силу та енергію.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Оперейторів, аправлених на 2-ілових і звичайних Singer маш., також до науки, при діт. вбраннях. 21 E. 22 St. N. Y. C., 11 floor.

ЩО ПИШУТЬ?

БІЛЬ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ПО ВТРАТІ ДІТЕЙ.

(У листі з 31. грудня 1947 від переселенців з Західної України в Польщу, писаним до своїх в Дітроїті).

Пишу на волю Богу, бо не знаю, чи лист зайде. Та мені вже все одно. Треба конче старатися, щоб хтось спознав нас, що тут діється. Може хтось за нами обстане, поки ще не запізно. Хай хтось скаже щось про ті „обози праці“, ті страшні в'язниці, в яких невинно терплять люди. Хоч, як знаємо, ніхто живий не нагородить за смерть хоч би тих наших двох синів, що померли в боях з ворогами, то хай світ знає про невідомих героїв, що поклали свої голови за волю рідного народу. А таких, як наші сини, є ще багато інших. В наших селах, як знаєш, була Ярина М. Вона також мала двох хлопців, обох їх тамтого року в саму Велику Пятницю замучили Совети. Тоді також замучили в В. це 17-хліпців. На перший день Великодних Свят їх поховали, а до двох тижнів усіх інших хлопців вивезли з села. Там їм Сибір, а тут нам в'язниця. Котрі люди ще не потерпіли на дітях, ті ще рахуються за дуже щасливих.

В мойому житті було ще тільки п'ятих, що ті мої дорогі діти. Тепер пропало все, до чиста. Чорна пітьма затьмарила моє життя. Ті діти, це була моя гордість, потіха й надія. Мої діти, якось вже почисили в неволі, душа рветься перед смертю на волю, там, де ступили наші кохані сини. Мої думки лнуть до їхньої могили. Ми їм гробівце наперекір вимурували, а вони де інше спочивають. Як бажала б я собі перенести їх кости до спільного гробівця і біля них сама померти. Тепер хиття нам не буде і не потрібне...

Посилаю Вам мій біль, писаний на папері, може хто його переітлає, бо то історія нашої родини.

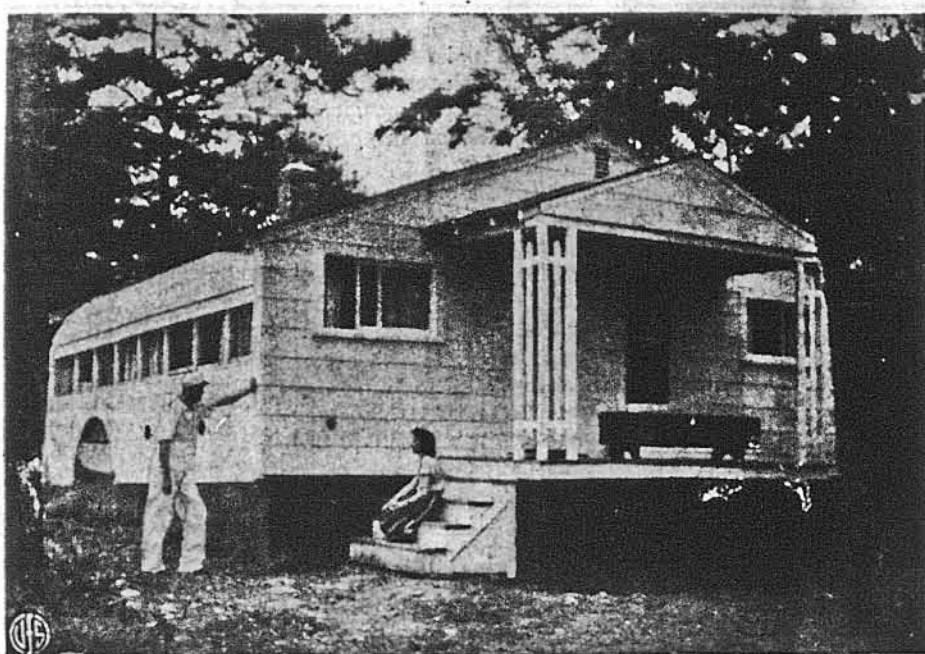
(Мати вилляла свій біль по втраті синів в формі віршу, наданого жадом і тугою за втраченими соколами під заг. „Два сини“. — Замітка редакції).

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ РОЗКАЗУЮТЬ ПРО РІДНИЙ КРАЙ.

(В листі з 11. листопада 1947 з табору в Німеччині до земляків в Рачестер, Н. Й.)

Я думаю, Дорогий Країно, що Ти нагадаєш собі моє письмо, бо я колись відписував Тобі ще до Сараєва, як я там служив за добрих, великих і молодих літ. Наше побудження на скитальщині таке, що, як би так не боялися Бога, то можна швидко собі допомогти, а то жаль душу згубити. Ми без рідної хати і без дітей на чужині на старі літа і здоров'я нема. Коби так Бог допоміг нам вернутися на рідну землю. Але дуже сумні вістки приносять нам наші поетанці, що перебувають звідти. Вони боролися з червоними катанами ще від 1941 р. Розказують, що то ті прокляті вороги з нами зробили. Села й доми попалили, людей помордували, а кого не замордували, то втекли на Сибір, де білі люди важкі роботи виконують в голоді й холоді, потім пухнуть і вмирають. Така то доля наших українців...

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЕСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ

ДВА АВТОБУСИ—ОДИН ДІМ.—Мешкальна проблема дошкучає цілій Америці й всюди пробують її розв'язати на різні лади. В Вінстон-Сейлем, Норт Кароліна, розв'язала собі молода пара в такий спосіб, що забрала два знищені автобуси і з них скомбінувала дім, як його бачимо на цій картині.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРИДЖПОРТ, КОНН.
Щедрівка до Зл. У. А. Д.
Комітету.

Знова бажано поділитися веселою вісткою з нашої громади, котра все бажане чимсь допомогти своєму українському народові, а згадано тепер нашим скитальцям та воякам УПА. Наші жінки приготували Щедрий Вечір, щоби відсвяткувати щедрівку і передати той звичай своїм дітям. Найбільше труду і праці понесла наша свідомо громадянка А. Глива. Свят-вечір зібрав наших громадян в Українським Народним Домі, де присутні У. Н. Дому, Д. Чернявський, розпочав святу вечеру молитвою. У часі смашної вечері

наш громадянин Д. Постолюкський попросив присутніх зложити жертву для скитальців і для тих, що боряться з ворогом для визволення братів з неволі. В тій справі брав ще голос п. Чернявський та попросив пань А. Гливу та А. Чернявську, перевести щедрівку. Зібрано \$51.

Жертували: М. Галькевич \$6; а по \$5: І. Шевчук, Д. Чернявський, А. Бих, В. Пундзяк; Т. Красіцький \$3; П. Красіцький \$2.50; по \$2: А. Глива, В. Папроцький, А. Кучма, І. Новак, С. Пуциньський, М. Мандрона, Д. Постолюкський, П. Сливинський; по \$1: І. Шембер-

РАЧЕСТЕР, Н. Й.
Кінцевий касовий звіт.

У грудні мин. року були поміщені у Свободі два дописи з діяльності Допомогового Комітету в Рачестер, Н. Й. Цим разом висилаємо третій допис, доповнюючи збірки за листопад і грудень у надії, що в біжучому році нові делегати розгорнуть працю на більш розміри й перевищать збірки з минулого року.

Особливо тепер треба посилити нашу жертвенність, бо прийшла зима і принесла скитальцям і сиротам нові турботи і терпіння. Тому ми повинні їх ратувати в міру наших сил.

Коли б так можна одиниці причинилися своїми жертвами, а цих одиниць українського роду в Злучених Державах і Канаді наші статисти підраху-

вали на вісім сот тисяч. Як би лише пів мільйона людей доброї волі зложили по одному доларові місячно, то Центральний Допомоговий Комітет у Філадельфії дістала би до розпоряджності пів мільйона дол. Маючи таку суму на руках, багато благородних діл можна б довершити, а головне заспокоїти голод і бодай вчисти приодіти наших братів і сестер на скитальщині та допомогти їм виїхати за океан, щоб і вони могли захити на волі.

Наш місцевий Доп. Комітет при допомозі цілої громади зробив, що було в його силах і далі робитиме. — Жертви в листопаді і грудні зложили:

Український Америк. Клуб при Вилсон вул. \$100; Організація Золотого Хреста \$20; Союз Українок, від 6. \$20; Сестринство Пресвятої Богородиці, від 36. \$10; Агафія Пліота на Конгресовий Комітет \$3; Мавлія Теребушка на Конгресовий Комітет \$2; Михайлина Пічак (до Концерту) \$2; Роза Ібер \$1; на зборах Брацтва Св. Йосафата, від 217 У. Н. С. від членів \$41.50; з каси доложено \$8.50. Разом крім віча і концерту \$208.

На зборах вище згаданого Брацтва зложили члени: Іван Деркач (був скиталець) \$10; преде. Петро Паснак \$2; по \$1: Г. Булавинець, М. Климів, В. Лепкий, В. Пригода, Н. Воляк, Р. Шевчук, В. Чорненський, В. Колдаский, В. Гранковський, І. Луцишин, М. Пліота, Г. Бояновський, С. Мікульський, Г. Данилишин, І. Базів, І. Теребушка, Я. Гриняк, О. Голод, А. Іванів, А. Гриняк, Т. Герула, І. Цимбалістий, С. Николайко, Т. Шургот, О. Гринчук, Р. Пристай, Решта дрібними.

Як звичайно кожний касієр старається, щоб каса не випорожнилася, так і касієр Доп. Комітету, Василь Гранковський сказав на зборах коротку промову й попросив присутніх членів про жертви. Він старший віком козарлюга, але за збірками кидается, де лише може. Цього року „бігав“ з молодшими членами по коляді з мішочком у кишені. І як каже: оплатилося „бігати“, бо коляда принесла близько чо-

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

(Як їх подають советські джерела).

Загальні збори письменників Пам'ятник перемоги в Збаражі.

Київ. — Недавно відбулися загальні збори Спілки письменників УССР, які вирішили поліпшити організацію та творчу і видавничу діяльність Спілки — відповідно до рішень ЦК ВКП (б). Переведено теж зміни проводу Спілки й підлеглих їй установ. — Головою Спілки залишився і далі Олександр Корнійчук, заступниками: Тичина, Іван Ле та Ілля Стебун. Відповідальним секретарем Спілки став Сергієнко.

Переведено зміни в редакції „Літературної газети“, де начальним редактором іменовано Соценка, а його заступником Санова. Змінено також редакційний штаб журналу „Вітчизна“. В склад редакційної колегії входять: Одергев (голова), Голово, Ле, Малишко та Первомайський.

Директором видавництва „Радянський письменник“ назначено Розумовського. — Крім того до редакції входять Одергев, Василевська, Поланкер, Стебун, Ушаков, Малишко та інші.

При видавництві створено також російську секцію, якою головою став письменник Некрасов.

тири сотки дол., про які буде мова у наступному дописі.

Розходи за листопад і грудень були такі: вислано до Централі Доп. Комітету у Філадельфії \$300; вислано на сироти у Стенфорд, Кон. \$50; вислано пакунків з поживою для скитальців на суму \$100. Видатки на картки, оголошення, і бесідники на віче \$37.70. Разом \$487.70.

Доходу у 1947 р. було \$2,377.80; з перенесення з грудня 1946 р. руло \$317.91; загально \$2,695.71. Розходу було у 1947 р. \$2,557.63; остало в касі з днем 31-го грудня 1947 \$138.08. Приходів і розходів подібно за 1947 рік були оголошені у Свободі.

Коли б котру організацію або поодинокі особи пропущено, то проситься зголоситися до секретаря.

Секретар Доп. Комітету.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти А просвіта — це сила.

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ

повідомляє, що його

форієрська робітня

є тепер під числом

265 East 4th St.

BETWEEN AVES. B & C

New York City

Telephone: Spring 7-3566

Приймає замовлення на НОВІ РОБОТИ І ПЕРЕРІБКУ

та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ

сторидж на літо.

Самий сторидж на літо 2% від сотні.

STARTLED AT THE SHOT TARZAN SWUNG UP TO THE LIMB.

THEN LITTLE NKIMA REMEMBERED THE THUGS ---

---AND EXCITEDLY TOLD OF HIS NARROW ESCAPE.

AT THIS OMINOUS NEWS THE APE-MAN AND JANE RACED FOR THE TREE SHELTER.

Збентежений стрілом, Тарзан підсадив Джону на гіляку.

Саме тоді Нкіма пригадала собі на банду втікачів...

...і нервово переповіла, як вона втікла з їх рук.

На цю зловіщу вістку Тарзан і Джона почали навіпереди гнати до свого сховку на дереві.

дповіді про зв'язки Шевченка з російськими культурними та політичними діячами (тобто робиться з Шевченка російського патріота — прим. Ред.)

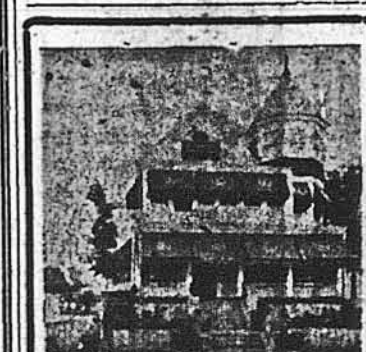
„Визволяли братів з-над Дніпра та Волги.“

„Свиноматки“ — стахановки“.

Київ. — Колгоспниця-стахановка Марія Дюта так допилювала, відданих їй під опіку, 5 свиноматок, що одна з них привела впродовж року 29 поросят, а інші 4 по 22-24 поросят. (Що це значить присвоїти свиноматкам стахановські методи продукції поросят — прим. Ред.)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА, котрий знається на фермерстві і як ходити коло курей і качок. Фарма положена близько великого міста, між своїми людьми, де є своя церква. Голоситись: SVOBODA P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Comfortably air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVE.
NEWARK
and IRVINGTON, N. J.
Lec 2-5585
OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗБАГАТО

Завжди ШАДІТЬ дещо з вашого забезпечення.

Ми укладемо прекрасний ЦІЛИЙ ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смерті в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український погребовий заклад в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4446

or

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Bldg 3-6762

225 WEST JERSEY STREET

ELIZABETH, N. J.

Phone: EL. 2-3611

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ

В БРОКЛІН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET

NEW YORK, N. Y.

Tel. ORchard 4-2568

Branch Office and Chapel:

707 PROSPECT AVENUE

(Cor. E. 155 St.)

Bronx, N. Y.

Tel.: MElrose 5-6877